

Poglejte na številke poleg naslova za dan, ko Vaša naročnina poteče. Skušajte imeti naročnino vedno vnaprej plačano.

GLAS NARODA

List slovenskih delavcev v Ameriki.

Telephone: CHelsea 3-1242

Registered as Second Class Matter September 25th, 1940 at the Post Office at New York, N. Y., under Act of Congress of March 3rd, 1879.

Štev. 106 — No. 106

NEW YORK, THURSDAY, MAY 29, 1941 — ČETRTEK, 29. MAJA, 1941

Volume XLIX. — Letnik XLIX.

VTIS PREDSEDNIKOVEGA GOVORA

Ves svet priznava velik pomen Rooseveltovega govora

Govor predsednika Roosevelta v torek zvečer je poslušalo najmanj 65,000,000 Amerikancev in še mnogo več milijonov drugih narodov po celnem svetu, kajti vsakdo je bil radoveden, kaj bo predsednik povedal glede stališča Združenih držav v sedanji vojni. Sedaj pa prihajajo odmevi njegovega govora iz vseh delov sveta.

Mnenje latinske Amerike

Posebno Južna Amerika se je zanimala za predsednikov govor, kajti latinske republike se zavedajo, da je njihova usoda tesno zvezana z usodo njihove severne sestrsk republike.

COSTA RICA

Predsednik republike Costa Rica je predsedniku Rooseveltu poslal brzojavko, v kateri mu čestita k njegovemu govoru. Kongres je na svoji sedaj razpravljali o njegovem govoru in ga odobrili. V s a javnost je razpravljala o njem in splošno je mnenje, da je bil Rooseveltov govor prvovrsten in v zgodovinskih razsežnostih.

SAN SALVADOR

Kongres republike Salvadorja je poslal predsedniku Rooseveltu naslednjo brzojavko: "Salvadorski narod je Vaš zadnji govor odločnosti za kontinentalno varnost zelo toplo sprejel."

PANAMA

Uredniški članek v listu "Panama American" v Panami pravi o Rooseveltovem govoru:

OGROMNI STROŠKI NARODNE OBRAMBE

Na vsakega moškega, ženske in otroka v Ameriki pride že zdaj 130 dolarjev stroškov. Velika bojna ladja velja 70 milijonov dolarjev.

Iz poročil produkcijske uprave je razvidno, da je bilo doslej določenih za narodno obrambo 41 tisoč milijonov dolarjev. Če delimo to število s številom ameriškega prebivalstva, pride na vsakega moškega, ženske in otroka v Zdr. državah 130 dolarjev stroškov. S 1. majem je bilo odanih za 15 tisoč 200 milijonov dolarjev in za 3 tisoč 700 milijonov dolarjev angleških dolarjev. 5 tisoč 100 milijonov dolarjev je bilo plačanih v gotovini.

Iz lanskega junija je bilo določenih 13 tisoč 100 milijonov dolarjev za armado in istotako za morarico. 7 tisoč milijonov dolarjev je bilo določenih za pomoč Angliji in drugim demokracijam.

V naslednjem naj navedemo nekaj primerov, kam gredo ti milijoni:

35 tisoč-tonska bojna ladja, kot sta naprimer "North Carolina" in "Washington" stane 70 milijonov dolarjev; matična ladja za letala stane 50 milijonov dolarjev; križarka od 20 do 30 milijonov, rušilce 8 milijonov, podmornice 6 milijonov.

SLUŽKINJA KRIVA UMORA PO II. REDU

Pri zdravniku dr. Eli Rubinu v New Yorku je služila lani 18 letna Betty Klempa. Njega popoldne, ko je šla Betty z zdravnikom otrokom na izprehod, so našli zdravnikovo ženo mrtvo v stanovanju. Nekdo jo je pobil z žogometnim betonom ter ji zadal s kuhinjskim nožem devetnajst ran.

Najboljši detektivi so preiskovali slučaj, in slednji je padel sum na služkinjo. Priznala je, da ni mogla več prenašati gospodinjske sitnosti, godrnjanja in očitkov ter jo je v navalu strašne jeze usmrtila.

Te dni se je začel proces.

nji. Betty Klempa je do zadnjega zadrževala svojo nedolžnost, češ, da ni vedela, kaj je počela v jezi. Soditi bi jo morala porota, in štirje porotniki so bili že izbrani.

Na prigovarjanje zagovornika je pa dekle priznalo svoj zločin. Dne 10. junija bo obsodjena zaradi umora po drugem redu.

Postava določa za tak umor dvajset let ječe. Če se bo deklara v zaporo dobro obnašala, bo že po dvanajstih letih svobodna.

Umorjena zdravnikova žena je bila mati dveh otrok.

Boj na Kreti

Nemško vojaško poveljstvo naznanja, da je armada zasedla glavno mesto Krete Kanajo in da prodira dalje proti Suda zalivu. Pravi tudi, da se vojne operacije na Kreti že bližajo koncu.

Angleži, ki se umikajo, skušajo odpeljati vojake iz Suda pristanišča, toda pri tem jih ovirajo nemški streljavnici. Nemci poročajo, da so bombniki že potopili pet angleških transportnih parnikov, dva pa poškodovali.

Poročilo iz Aleksandrije v Egiptu naznanja, da je bil na Kreti ubit svetovnoznani nemški boksar Maks Schmeling, ki je bil med prvimi padelci, ki so pristali na Kreti. Schmelinga so Angleži vneli in so ga skupno z drugimi ujetniki peljali v taborišče. Ko pa so angleški vojaki imeli opravka z novimi ujetniki, je Schmeling pograbil puško nekakega svojega tovariša in je pričel bežati. Straža je vstrelila nanj in Schmeling se je mrtve zgrudil na tla.

Zaradi narodnega praznika Spominkega Dne, ne izide jutri "Glas Naroda". — Prihodnja številka bo v ponedeljek, dne 2. junija. Uprava.

Kaj bo Hillman rekel?

Uradnik Ameriške delavske federacije je obdolžil ravnatelja produkcijske uprave, da ima deloma na vesti stavko pri Vultee Aircraft Co.

— Pred posebnim senatnim odborom, ki preiskuje napredek obrambnega programa, je nastopil kot pričar Harvey Brown, predsednik AFL unije masinistov.

Brown je rekel, da ima Sidney Hillman, bivši podpredsednik CIO in sedanji ravnatelj produkcijske uprave deloma na vesti stavko pri Vultee Aircraft Company v Californiji. Vsled stavke, ki je precej dolgo trajala, so resno zaostala razna vojna naročila.

Po Brownovem zatrdilu je poslal Hillman v Californijo nekega vladnega zastopnika,

Delavske novice

Dela pri gradnji velikega skladišča za granulato v bližini Ravenne, Ohio, so se obnovila. Stavka je bila uravnana v obojestransko zadovoljstvo.

V ladjedelnice v San Francisco se vrača čedalje več delavcev. Stavkajoči masinisti imajo sicer pred delavnicami piketske vrste, toda piketi ne nadlegujejo nikogar, ki se hoče vrniti na delo.

V Niagara Falls, N. Y., so zastavili delavci pri Carborundum Company, ki izdeluje brusilna sredstva za razne municijske tovarne. Ker je o stro orodje glavni pogoj uspešnega obratovanja in ker v Ameriki ni dosti tovarn za brusilne kamne in druge brusilne pripomočke, utegne stavka pri Carborundum Co. povzročiti precej zmede v nekaterih tovarnah.

Nadalje so zapretili s stavko delavci pri Packard Co., ki ima precejšnjo naročila za zrakoplovne motorje.

CIO United Automobile Workers zahtevajo od Packard Co., na uro deset centov približka.

Po michiganski državni postavi mora poteci med napovedjo in izbruhom stavke najmanj pet dni. Državna delavska oblast je to razdobje že za tri dni podaljšala, če gre za stavko v municijem podjetju.

Delavska tajnica Miss Perkins je poslala v Detroit zveznega posredovalca, ki bo skušal pobotati nasprotujoči si stranki. Pri Packardu je zaposlenih 9500 ljudi.

Angleška kraljica stara 74 let

Angleška kraljica-mati Marija je praznovala 26. maja svoj 74. rojstni dan. Kraljica živi na nekem posestvu v bližini Londona. Praznovanje se je vršilo v najožjem družinskem krogu.

Kaj bo Hillman rekel?

Uradnik Ameriške delavske federacije je obdolžil ravnatelja produkcijske uprave, da ima deloma na vesti stavko pri Vultee Aircraft Co.

— Pred posebnim senatnim odborom, ki preiskuje napredek obrambnega programa, je nastopil kot pričar Harvey Brown, predsednik AFL unije masinistov.

Brown je rekel, da ima Sidney Hillman, bivši podpredsednik CIO in sedanji ravnatelj produkcijske uprave deloma na vesti stavko pri Vultee Aircraft Company v Californiji. Vsled stavke, ki je precej dolgo trajala, so resno zaostala razna vojna naročila.

Po Brownovem zatrdilu je poslal Hillman v Californijo nekega vladnega zastopnika,

Delavske novice

Dela pri gradnji velikega skladišča za granulato v bližini Ravenne, Ohio, so se obnovila. Stavka je bila uravnana v obojestransko zadovoljstvo.

V ladjedelnice v San Francisco se vrača čedalje več delavcev. Stavkajoči masinisti imajo sicer pred delavnicami piketske vrste, toda piketi ne nadlegujejo nikogar, ki se hoče vrniti na delo.

V Niagara Falls, N. Y., so zastavili delavci pri Carborundum Company, ki izdeluje brusilna sredstva za razne municijske tovarne. Ker je o stro orodje glavni pogoj uspešnega obratovanja in ker v Ameriki ni dosti tovarn za brusilne kamne in druge brusilne pripomočke, utegne stavka pri Carborundum Co. povzročiti precej zmede v nekaterih tovarnah.

Nadalje so zapretili s stavko delavci pri Packard Co., ki ima precejšnjo naročila za zrakoplovne motorje.

CIO United Automobile Workers zahtevajo od Packard Co., na uro deset centov približka.

Po michiganski državni postavi mora poteci med napovedjo in izbruhom stavke najmanj pet dni. Državna delavska oblast je to razdobje že za tri dni podaljšala, če gre za stavko v municijem podjetju.

Delavska tajnica Miss Perkins je poslala v Detroit zveznega posredovalca, ki bo skušal pobotati nasprotujoči si stranki. Pri Packardu je zaposlenih 9500 ljudi.

Odbor obrambnega posredovalnega urada v zveznem glavnem mestu še vedno sestavlja predloge, ki naj bi končale spor med United Mine Workers of America in lastniki premogovnikov po južnih državah. Južni operatorji se namreč pod nobenim pogojem ne bodo vklonili Lewisovi zahtevi, da bi plačali premogarjem po sedem dolarjev na dan.

Demokratski senator Byrd iz Virginije pravi v resoluciji, ki jo je predložil senatu: — Stavke v vojni industriji se protijo zdravi javni politiki ter jih je treba najožje opazovati.

V poslanski zbornici je rekel kongresnik Starnes, član odbora, ki preiskuje protidemokratsko delavnost, da se sovrata dejanja proti ameriški vladi množijo ter da je treba enkrat za vselej končati vse sabotažne poskuse, od katerih bi imel, ako bi uspešni, edino le Hitler korist.

Mnogo drugih kongresnikov se je izrazilo v istem smislu.

Evropa ima dovolj živil

Večini evropskih dežel bodo zaloge zadoščale do prihodnje žetve. . .

Farmerskim otrokom manjka mleka

Presenetljiva ugotovitev znanega gospodarstvenika. — Produkcijo mleka v newyorški državi ceni na letnih 2000 milijonov dolarjev.

Pred kratkim smo nakratko poročali o tržnem načrtu za prodajo mleka, ki ga je sestavil znani ameriški gospodarstvenik Owen D. Young, bivši predsednik General Electric in sestavitelj znanega načrta za stabilizacijo nemške povojne valute.

Bralcem vslošnem, posebno pa farmerjem v gornjem delu newyorške države: bomo gotovo ugodili z naslednjim podrobnejšim poročilom:

Ko je stopil Owen D. Young iz javnega življenja, je kupil v bližini Van Hornesville, New York, moderno farmo. Sosednjim farmerjem je bil dober prijatelj in svetovalec ter je na lastne stroške zgradil v Van Hornesville moderno šolsko poslopje, ki ga je veljalo nad pol milijona dolarjev.

Umevno je, da se je zanimal tudi za šolsko mladino ter odredil, da je bila od časa do časa zdravniška preiskana.

Izid teh preiskav ga je zelo presenetil. Šolski okraj je vendar v ostrju mlečne produkcije newyorške države, navzlic temu so pa zdravniki dognali, da je trideset odstotkov šolskih otrok nezadostno prehranjenih. Vzrok? Pijejo premalo mleka.

Saj to vendar ni mogoče, — si je mislil Young ter začel obiskovati sosednje farmerje. Hodil je od hiše do hiše ter dognal, da farmerji prodajo mle-

ko skoro do zadnje kaplje, za izkupiček pa kupujejo razna nadomestila, predvsem rastlinsko maslo.

Gornji del newyorške države producira na leto skoro dva tisoč milijonov dolarjev mleka, dočim nimajo farmerji za domačo porabo niti mleka niti masla.

To je pa že prebедasto, — si je mislil Young in začel računati.

Za odpravo teh nenavadnih razmer predlaga posplošenje prodajnih metod. Zdaj se deli mleko v 9 vrst, dočim bosta po Youngovem mnenju dve vrsti povsem zadostovali.

V prvo vrsto (ki bi bila najdražja) bi spadalo pitno mleko, v drugo vrsto pa mleko namenjeno za izdelovanje sira, smetane in drugih mlečnih izdelkov.

Po sedanjem tržnem načrtu, ki je podrejen neštetim zveznim in državnim določbam, je plačan farmer po povprečni ceni.

Po Youngovem načrtu naj bi ostal sedanji tržni načrt za pitno mleko, toda vsak farmer bi smel prodati pitnega mleka le gotovo množino. Ostanek bi moral porabiti doma, predvsem za otroke.

Vinant bo odpotoval v Washington

Konci prihodnjega tedna bo dospel v Washington ameriški poslanik v Angliji John H. Vinant, da bo osebnoporočal predsedniku Rooseveltu o političnem položaju.

Census v Kanadi

Kanadska vlada je na dan 2. junija odredila ljudsko štetje ali census.

Pri tem štetju pa ne bo samo prešteto prebivalstvo, temveč tudi njihov posel v poljedelstvu, trgovini in industriji. — Vlada boče pri tem tudi natančno dognati življenjske pogoje svojega naroda. V prvi vrsti hoče vlada dognati gospodarski položaj dežele.

V sedanjih vojnih časih je vlada uvidela potrebo, da dožene, kaj more proizvajati narod, zlasti z ozirom na vojno. Zato je vlada pozvala vse svoje državljane, da ji pri ljudskem štetju gredo na roko in ji pomagajo, da je natančno pojasnen položaj dežele.

Po izidu štetja bo vlada tudi takoj pričela izdelovati načrt za uravnavo in izboljšanje položaja po vojni.

"GLAS NARODA"

(VOICE OF THE PEOPLE)

Owned and Published by Slovene Publishing Company, (A Corporation), Frank Baker, President; J. Lupsha, Sec. — Place of business of the corporation and address of its officers: 216 WEST 18th STREET, NEW YORK, N. Y.

48th Year

"Glas Naroda" is issued every day except Saturdays, Sundays and Holidays.
Subscription Yearly \$6.—, Advertisement on Agreement.

Za celo leto velja list za Ameriko in Kanado \$6.—; za pol leta \$3.—; za štiri leta \$18.—. Za New York za celo leto \$7.—; za pol leta \$3.50. Za inozemstvo za celo leto \$7.—; za pol leta \$3.50.

"Glas Naroda" izhaja vsaki dan izvenredno sobot, nedelj in praznikov.

"GLAS NARODA," 216 WEST 18th STREET, NEW YORK, N. Y.
Telephone: CHelsea 2-1242

PREDSEDNIKOV GOVOR

V torek zvečer je imel predsednik Roosevelt svoj že dolgo napovedani govor ter se je v njem z vso silo in z vso verno zavzelo za demokracijo. Govor je zgodovinskega pomena ter bo imel med ameriškim državnimi listinami eno najvažnejših mest.

Predsednik Roosevelt je pozval ameriški narod, naj zavzame vse dvome in naj se posveti delu.

Predsednikove besede je bilo slišati po vsem svetu. — Slišali so jih tudi ljudje v diktatorskih državah.

Predsednik je opozoril sovražnike ameriških demokratičnih ustanov, da nobena pretnja kakšnega nemškega admiralca, nobena tveganost vmešanja v to vojno in nobena kombinacija sil, ki jo utegnejo spraviti skupaj diktatorji, ne more odvrniti ameriškega naroda od poti, katero je nastopil.

Zveste prijatelje, pa naj se boro kjerkoli, predvsem pa Angleži, ki junaško branijo svojo lastno očiščeno, ter obenem tudi naše lastno življenje, bodo navdale predsednikove besede z novo močjo in pogumom.

Predsednik je v svojem govoru zagotovil, da Združene države ne drže rok križem ter da z ozirom na to borbo za svobodo niso brezbržne in neodločne.

Soglasno s predsednikovimi besedami se je pojavila neomejena narodna potreba, glede Atlantskega oceana je pa treba poudariti staro ameriško načelo o svobodi morja.

Naj to politiko presojamo s katerekoli stališča, moramo priznati, da je zdrava in potrebna Združenim državam. Izjava glede neomejene narodne potrebe bo razrešila marsikakšen problem, ki se je že nedavno zdel nerazrešljiv; olajšala bo mobilizacijo celotne ustvarjalne sile naroda, razvila njegov neizmerni produktivni ženi, njegove neizčrpane virov ter rezerve dela in kapitala. Vse to za dosego najvišje-ga cilja, ki je pred nami.

Potrditve stare doktrine o svobodi morja sili Ameriko poskrbeti, da bodo potrebščine, ki jih izdeluje, dosegle na bojišče, kamor so namenjene.

Ta politika postavlja Ameriko na stran borec za cilje in ideale, ki so tudi njeni cilji in ideali.

Ta politika zavrača vero v Hitlerjeve lažnjive objave, vsa upanja v mir potom pogajanj, ki bi napravil Hitlerja za vladarja sveta.

Upati je, da pretežna večina ameriškega naroda odobrava predsednikove besede, kajti glede temeljnih vprašanj Amerikanci običajno soglašajo.

Izvenredno malo peščico poklonih nezadovoljencev je ves 130 milijonski narod združen v trdnem sklepu, da ohrani ameriški način življenja.

Zaveda se, da proti temu načinu življenja nevarnost. Zaveda se, da mu proti nevarnost od diktatorskih sil, in trdno zaupa v zmago Anglije.

To so temelji ameriške vere in ameriške politike.

Edinole v eni stvari si Amerikanci niso bili na jasnem: — kako bi najuspešneje porabili svojo silo in svoj vpliv.

Predsednikove besede so jim pokazale pot.

... Nadaljevanje s 1. strani.

prepozno napisati mnenje za jutranje liste. Vendar pa so vsi listi izjavili, da se popolnoma strinjajo z govorom, samo se čudijo, da predsednik Roosevelt tako odločnih besed ni izrekel že tedaj, ko je bila v kongresu sprejeta lend-lease predloga.

Predsednik Anastasio Somoza je popolnoma potrdil predsednikove besede ter na koncu rekel: "Naša usoda je z Združenimi državami."

Angleži so zadovoljni

Angleška javnost je govor predsednika Roosevelta sprejela z velikim zadovoljstvom in navdušenjem. V njem vidijo Angleži Ameriko na svoji strani z vsemi njenimi viri in z vso njeno pomočjo, samo vojna ni bila napovedana.

Uradna Anglija pa ne razpravlja o govoru, ker je mnenja, da je predsednik Roosevelt a svojim govorom skušal ameriški narod opozoriti na resnost položaja in ga pripraviti na morebitno vojno. Drugi pa smatra angleška vlada govor za tako važen, da more samo ministrski predsednik

Churchill povedati svoje mnenje.

Uradna Francija molči

Francoska vlada v Vichyju ne bo izrazila svojega mnenja o govoru predsednika Roosevelta. Uradno je bilo naznanjeno, da se "govor ne tiče Francije."

Francoska javnost pa vendar obsežno razpravlja o tem in nestrpno čaka, kake bodo posledice in kaj se bo zgodilo, kajti narod niti nima-manj ni za "sodelovanje" z Nemčijo.

Nemčija se ne zmeni dosti za govor

Uradni nemški krogi pravijo, da jih govor predsednika Roosevelta ni niti najmanj presenetil in da ni prav nič novega povedal glede svojega mnenja o mednarodnem političnem položaju.

List Deutsche Diplomatische Politische Korrespondenz pravi: "Nemčija ne želi ničesar drugega, kot biti v položaju, da ob pravem času zopet obnovi in utrdi svoje gospodarske odnose, ki bodo ugodni obe-ma strankama, ki ju loči morje."

Ta avtonomija je bila zaseka v Jugoslavijo, katero so bridko obžalovali vsi resnični Ju-

Newyorški odmevi

FRANK KERŽE

Z usodo naše stare domovine je treba, da se pečemo. Bil sem vselej med tistimi, ki nisem hotel nikdar nič zapisati proti politični celoti, katera je bila znana kot Jugoslavija. Držal sem se vselej principa: če ne moreš storiti kaj dobrega in koristnega, pa tudi ne kritizirati, ne dajaj sovražni-kom orodja v roke, ne dovoli, da bodo rabili tvoje lastne be-sede za napad na tvojo domo-vino.

Videl sem marsikaj in mar-sikaj mi ni ugajalo. A tolažil sem se s tem, da se scasoma vse popravi. Rekel sem: prišle bo-do nove generacije, pa bodo uredile vse tako, da bo prav.

Danes je usoda odirana in ne čutil bi lahko, da ne povem tega, kar mislim. Naj pride vse na dan, mogoče bo kje kaj zalogo, če takoj ne, pa v ti-stih časih, ko se svet povrne zopet v svoj stari oziroma no-vi tir. Jugoslavijo smo začeli z enim narodom, ki je poraz-deljen v tri vrhove. Ampak do-blo je bilo eno. Iz tega je vsak pameten in dober Jugoslovan sklepal, da se bo izku-salo delati na to, da se nekako zedinimo, kar pomenja: en je-zik.

S to mislijo je naš narod za-čel normalno življenje v novi Jugoslaviji, oziroma v tedanji kraljevini Srba, Hrvat in Slo-venaca. Imeli smo močno stro-ju, katera je delala za tem da se resnično združimo in po-stanemo eno.

Ta misel je bila nekako splošna, a obšla je v prvem klan-cu, koder je stalo vprašanje: kako se bomo združili? Za nas Slovence je bil a ena sama mož-nost: da vpeljemo srbohrvaš-čino, če hitro ne, pa polago-ma.

In začela se je tekma med srecim in možgani. Duh je na-rekoval eno: če hočete edin-stvo, ni drugega izhoda, kakor srbohrvaščina. Sreče je pa go-ovorilo nasprotno: naš lep slo-venski jezik, katerega smo raz-vili do takega viška, jezik na-šega Levstika, Cankarja, Zup-ančiča in mnogih drugih — da bi bil ta jezik zavržen in pozabljen?

Bilo je prvih deset let dosti guncanja na to in na ono stran. Napredni element z Jutrom na čelu je bil za popolno Jugoslo-vanstvo, to je, da vpeljemo sr-bohrvaščino polagoma, sloven-ščino pa opuščamo. Katoliški element se je poprijel bolj va-žljive misli: Slovenci smo in ostanemo Slovenci, Hrvatje o-stanejo Hrvatje in Srbi ostane-jo Srbi. Lahko smo idejno in politično Jugoslavo — dru-gače pa pojdemo dalje in se razvijamo vsak po svojo.

To se je posebno uveljavlja-lo po smrti pokojnega kralja Aleksandra, kateri je sam vi-soko držal idejo Jugoslovan-stva in izpeljal marsikatero začetne reforme za uresničitev te misli. Njegova smrt pa je zadala smrtni sunek ti ideji. Vstajali so demagogi, med na-mi za čisto slovenstvo, med Hrvatji za čisto hrvaščino in med Srbi za čisto srboščino. Slo je tako nekaj let, dokler nam niso nekega dne prinesli listi novico, da je sklenjen mir s Hr-vati. Oni dobe svojo avtono-mijo, kar se je tudi izpeljalo. Na severozapadni strani ne-kdanje Jugoslavije pa je osta-la slovenska veja Slovencev še bolj osamljena, kako je bila kdaj poprej. Kako Hrvatje, so se začeli tudi Slovenci pogajati za avtonomijo, kar vse skupaj ni pomenjalo drugega, kakor vedno večje in vidnej-me meje med tistim narodom, ka-teri se je leta 1918 pred sve-tom predstavil kot en narod.

Ta avtonomija je bila zaseka v Jugoslavijo, katero so bridko obžalovali vsi resnični Ju-

goslovani. Govoril sem o tem z različnimi Srbi, ki so prišli v Ameriko s trgovskimi ladjami in bili smo edini v tem...

Slovenci sicer nismo nikdar dobili avtonomijo, ker je prej razpadlo vse skupaj. In bila bi nesreča, ko bi jo imeli. Zakaj zadnjih šest let so bile razme-re v Sloveniji take, da je bila nemogoče zapisati en sam svo-bodni in eni stavek. Ali si kaj rekel ali ne — da ne omenjam pisave — če nisi zvesto, vdamo in ponižno čepel za tistim, kar so ti kazali, so bila vse sorte sumničanja in kazanja. Pre-iskavali so vsako dušo posebej, kadar je bila kakšna javna služ-bica na razpolago, ali je človek stoprocentno v vladajoči po-litični večini ali ni.

In kaj naj rečem o delavskih organizacijah? Te so bile tako neusmiljeno preganjane in druga za drugo zatirane, da je konec konca ostalo prazno po-lje z eno samo vladajočo stran-ko.

Taka je bila naša Slovenija pred avtonomijo — kakšna bi bila po avtonomiji, tega raje ni razmišljal.

Oglasi se včasih v javnosti kdo: Jugoslovanstvo ne pome-nja da moramo postati mi Slo-venci Srbohrvatje — bas na-sprotno: čim boljji Slovenci, toliko boljji Jugoslavo.

To ni tisto Jugoslovanstvo, katerega smo zastopali mi. Za-kaj naša Jugoslovanstvo je bilo tako, da se iz vseh treh, štirih ali petih vej razvije sčas-oma en sam narod. Mi namre-č dobro vemo, da ne moremo živeti sami kot Slovenci. Ena-ko bi lahko vedeli Hrvatje, da jih je dosti premalo za tako sa-mostojno celoto, kakor je pre-malo tudi Srbov, Bolgarov in Macedoncev. Vseh skupaj bi nas bilo kakih dvajset milio-nov, kar je število, katero ga-rantira dovolj močan kulturni in gospodarski razvoj.

Kaj naj zdaj pomenja fra-za: dober Slovenec, dober Ju-goslovan? Vzamem drugo: kaj naj pokriva beseda: Jugoslo-van? Enega naroda ne, pravi-te. Eno državo? Tudi ne — zakaj avtonomija pomenja pr-vi korak k popolni neodvisno-sti. In Hrvatje so javno po-vedali, da je njihova avto-nomija samo prvi, začetni ko-rak do popolne samostojnosti.

Ali naj pomenja Jugoslovan skupno ime za slovenske nara-de na Balkanu? To še najmanj, ker so zadnje čase vedno bolj izrazovito vstajali duhovi: Sr-bov, Hrvatov in Slovencev.

Kaj naj torej pomenja tako Jugoslovanstvo? Vsek zase ži-vimo, in se razvijamo, kakor vemo in znamo — vsak na se-bi vlečemo, čim več tem boljše — na kratko: jugoslovanstvo ni več.

Jugoslovanstvo bi bilo mo-goce praktično najpopreje uve-ljaviti med Srbi in Hrvati, ka-teri imajo en jezik, samo piše-jo ga drugače. Pisava bi se dala se kako prenesti. Cirilica je sicer časti vreden spomni — a danes pišejo že Turki in Japonci z latinico. Cirilica je v današnjem svetu nekaj take-ga, kakor ameriški jardi, čevlji in palci v metriskem stotnem sistemu.

Ampak ni bila cirilica sama. Bil je večji, globlji, četudi čisto nepotreben vzrok: vera. Kar je bilo pravoslavnih, so se imenovali Srbe, kar je bilo ri-mo-katoličansko, so bili Hrva-tje. Prišlo pa še tretji: kar jih je imelo Alana za svojega Boga, so bili Muslimani.

Večkrat sem se vprašal: kaj postane Hrvat, kadar izgubi vero? Kaj Srb in kaj Musli-man?

Jaz ne vem, kje so narodi evropski. V Ameriki je trikrat toliko ver, kakor v Evropi, a bilo težko, ker nismo z njimi v zvezi. Plaćani smo bili, ta-

vsii mogoči narodi pod streho enega apartmanta. To omen-jam zato, ker se tolikokrat o-menja demokracijska Evropa. Kje pa je demokracija, prosim vas? Ali je bila ona doma kdaj v Jugoslaviji, koder je bi-la vsaka "nevarna" misel raz-bita po časopisju? Kjer je bi-la vsaka delavska organiza-cija zatirana, razven tistih, ki so trohile v rog vladajoče politi-čne stranke?

Torej Hrvatje, Srbi in Turki z enim jezikom niso hoteli sto-piti v eno skupino, katera bi bila prava podlaga za skupno Jugoslovanstvo. Kako bi bilo prosim vas, v Ameriki, ko bi se začeli deliti po verah in za-htevali vsak svoje?

Dobro Slovenec, dober Hrvat ali dober Srb, ne more pome-njati drugega, kakor da je dober vsak sebi in svoji skupini. Jugoslovanstvo brez jezikov-nega, kulturnega in politične-ga edinstva je fraza, ki je ta-ka, kakor strah: na sredi je votla, okoli krajev je pa manj-ke. Rad bi, da bi bilo druga-če — a če bolj mislim, manj vidim in takem Jugoslovanstvu, kakor-nega žele nekateri po-staviti na mesto resničnega Jugoslovanstva.

V Ameriki smo Slovenci in ostanemo Slovenci. Zraven te-ga oziroma pred tem, smo A-merikanci. Kaj pomenja to? Formo naše države, našo de-mokracijo, našo svobodo — za imenom Američan je nekaj, kar se dviga nad vse vere in narodnosti. Ali je v Jugoslo-vanstvu kaj enakega ali po-dobenat? Predvsem je bila forma, s katero se mi ko dobri Amerikanci ne moremo strinja-ti. Ta ubogi Balkan s kakimi 35 milijoni ljudi, je imel, nič manj ko pet kraljev. In ti kralji so imeli postavim v Ju-goslaviji nič manj ko osem-najst ministrov. Dovolj bi bi-la dva: eden za notranje, do-mače zadeve, drugi za zunanje. Ampak bilo je kandidatov za masne stolčke in ustvarjalo se je vse sorte ministre. In vsa-ko ministrstvo pomenja mo-gočne urade z raznimi šefi, na-mestniki, tajniki, itd. brez kon-ca in kraja.

Za formo Jugoslavije se mi Amerikanci nismo mogli ogre-vati, a tolažili smo se s tem, da na svetu vse mine. In dru-ga točka, demokracija? Te ni bilo nikdar v Jugoslaviji. Me-ni je žal, da zapišem to, a ne morem drugače, ker je resni-ča. Vsi listi so bili pod strogo cenzuro, na vsakem shodu in shodu je sedel vladini zastop-nik in pazil na vsako besedo ko-muška na misl. V Cankarje-vem Glasniku čitam postavim o Manjci Komarovi, katera je na Silvestrov večer čitala ne-dolžno pesem gostilniškim gos-tom. Zraven je bil neki državni pravdnik dr. Hec, ki jo je prijel in bila je obojena na pet tisoč dinarjev globe in 30 dni zapore.

Pa naj mi še kdo vstane in govori o kaki demokraciji v Jugoslaviji.

In svoboda? Je eno in tisto, kakor demokracija, zakaj ni puje brez druge in ne druge brez prve.

Tako je bilo resnično stanje. Ni vse to, ampak samo take točke, ki so se videli in čutile prav senčkat v daljino Ameriko.

Ker Srbi in Hrvatje niso raz-umeli niti imeli volje, da us-tvarjajo resnično Jugoslovan-stvo, ni kazalo nam, Sloven-cem ostati drugega, kakor to, kar smo bili v stari Avstriji. Slovenci in samo Slovenci — vsenu svetu nepoznani, od ni-kogar spostovani, kakor pravi pesnik. Vabili so nas sicer Hrvatje, naj jim pomagamo veki sajingo Mačkovega "Hr-vatskega pitanja." Tega ni-smo hoteli, ker je bil cel boj na-perjen proti Srbom. Držali smo se nekako bolj Srbom, kar je bilo težko, ker nismo z njimi v zvezi. Plaćani smo bili, ta-

Peter Zgaga

Iz Clevelanda.

Ali ga poznate krojača na St. Clair Ave., za katerega se krojaški mojstri kar tržejo, kdo ga bo v službo dobil?

Zaveda se svojega vpliva in svojega znanja in je neodvi-sen.

Kadar dela, dela za tri, ka-dar pa h kozarcu sede, ga pa tudi trije najvztrajnejši pivci ne bitajo.

Nedavno jo je bil zavlil h krmajru Slavcu ter je običal za mizo prav do ene ure zju-traj.

Ob eni je bilo pa treba iti, toda iglac se je menda v vra-tih zmotil in je v kopalnico zasel. Snaga je lepa reč, in človek se mora ocediti.

V banjo je začela hrumeti voda, da se je kar hiša tresla, naposled je pa vse utihnilo. Globok mir je zavladal vsepo-vsed.

Zjutraj odpre gospodar ko-palnico in opazi v banji, zvr-

ko, kakor se plačuje oportuni-ste: zahteva se dosti, vzame pa kolikor dajo. Slovenija je bila prepustena sama sebi oziroma izročena vladajoči po-litični stranki — potem pa la-hko sami veste, kaj in kako je bilo.

Citiral sem že v enem prej-šnjih člankov Rev. Zakrjaska, kateri je bil pred par leti v A-meriki. Ko eva govorila o raz-merah v Jugoslaviji, mi je po-vedal sledečo, nad vse zanimi-vo vest:

"Pri nas doma ni več libe-ralcev v nekdanjem pomenu besede. Danes imenjemo li-beralce tiste, kateri se pote-gujejo za Jugoslovanstvo in njihovi nasprotniki smo pa mi, ki trdimo, da smo in ostanemo Slovenci."

Stopal sem počasi proti do-mu in premišljal vsebino teh besed. Kar je rekel gospod, je bilo do pičice resnično, za-kaj vladajoča politična stran-ka je že skrbela za to, da ni moglo nikdar v javnost priti nekaj, kar je dišalo po svobodi ali demokraciji.

JUBILEJ

25-letnico zakonskega življe-nja sta obhajala v Strabane, Pa., zakonca Mr. in Mrs. Mar-tin Bele dne 17. maja; ob na-vzočnosti velikega števila so-rodnikov, prijateljev in znan-cev, ki so jim želeli, da bi zdrava in vesela dočkala tu-di zlato poroko.

— V Milwaukee, Wis., je dne 15. maja obhajal 80-letnico svoje starosti Mr. John Repen-šek. Mož je še vedno zdrav in krepak, kar daje upanje, da bo še dolgo živ.

— Tudi meni se nič kaj ne dopade, — je odvrnil zdravnik resno. Toda zainkrat se ne vem. Bo-mo videli, kaj bo.

— Nič kaj se mi ne dopade, — je odvrnil zdravnik resno. Toda zainkrat se ne vem. Bo-mo videli, kaj bo.

— Tudi meni se nič kaj ne dopade, — je segla ženica zdravniku v besedo. — Zaj-veste, dvajset let je starejši od mene. Zenske smo pač reče. Vsaka ima svoje križe in teža-ve. Že takrat se mi ni dopa-del, ko sem se poročila z njim. Pa kaj h očem, dober delavec je, in mi da ves denar, ki ga zasluži. Se moram pač v božjo voljo vdati in potrpeti. Dopa-de se mi pa ne, to pa se enkrat pravim.

Alko se imate Glasnikove Prati-ke za leto 1941, je lahko dobite od kakega polica "Glas Naroda" v Vaši mestu, ali pa naravnost od Knjižarne Slovene Publishing Co., 216 W. 18th Street, New York. — Stanje 25 centov.

Dopisov brez podpisa in osebnosti ne priobčujemo. Dopis za četrtično številko naj bodo v našem uradu najkasneje v sredo zjutraj.

Dopis se nam vedno dobrodošli, ker zanimajo vse naše čitatelje in se s njimi naši rojaki tako rekoč med seboj pogovarjajo.

Vesti iz slovenskih naselbin

SLOVENSKI DAN V EUCLID, OHIO

Nase pesni dan bo v nedeljo dne 1. junija v počast in priznanje našemu pesniku in glasbeniku Ivanu Zarnanu.

Mogočna pesem naj doni, doni iz src nas vseh; naj se od ust do ust razlega, po nove domovine tlehl.

V teh žalostnih dneh, ko so razkošni našo rojstno domovino Slovenijo, ne doni nič več naša lepa pesem.

V duhu lahko vidimo naše brate v domovini, kakšno gorje jih je zadelo in ranilo v srce v najlepši dobi mladosti, ko je donela lepa snarnična pesem po cerkvah in po poljih naše lepe domovine.

Danes pa v potokih solza prosijo in hite proti nebu rešitve in usmiljenja: njih, tirani se pa krohotajo nad temi nedolžnimi žrtvami brez usmiljenja in brez srca.

Manifest tega dneva je namenjen, da damo največje priznanje našemu pesniku, da ga razveselimo, da mu damo nov pogum in veselje, da bo še v bodočnosti pisal lepe pesmi, katere prihajajo iz njegovega srca do naroda, iz katerega je izšel.

Na ta dan naj pokaže slovenski narod solidarnost, da smo edini, da cenimo delo našega velikega moža.

Mi euclidski Slovenci vas vabimo to nedeljo, da pokažete svoje narodno edinstvo in to pa tako:

Naš euclidski župan Mr. K. Sims v spremstvu župana naše nove Ljubljane, žene in dekleta v narodnih nošah, bodo prišli v vašo redno na dom našega pesnika ob 1.30 uri popoldne, da ga slovesno odpeljejo pred Slovenski Nar. dom, od tam se pa vi pridružite in ga skupaj spremimo v Euclid, na East 200. ceste in Miller Ave., kjer ga bo čakala naša družina z godbo in zastavami; od tod ga spremimo na vrt našega Doma, kjer se bo vršila slavnost Slovenskega dneva.

East 200. ceste in Miller Ave., kjer ga bo čakala naša družina z godbo in zastavami; od tod ga spremimo na vrt našega Doma, kjer se bo vršila slavnost Slovenskega dneva.

Odkrita bo tudi pominska plošča našemu pesniku v spomin.

Sedaj pa vsi skupno na delo, vsak po svoji moči, da bo ta slavnostni manifest napredil čast med tujci in bomo pokazali, da res ljubimo in spoštujemo našega ljubljenega sina naše domovine.

Vas vse pozdravlja

Odbor kluba Slov. Društvenega doma.
Jas L. Rotter.

DRUŠTVA SNPJ JELA POSILJATI POMOČ ZA IZDAJO NOVAKOVEGA BESEDNJAKA.

Doslej sem prejela prispevke in plačana naročila za izdajo Novakovega besednjaka v pomoč od sledečih društev Slov. Nar. Podporne Jednote: St. 580, štev. 631, štev. 594, štev. 665, štev. 408, štev. 138, štev. 564, štev. 106, štev. 48, štev. 53, in štev. 742.

Ob tej priliki naj se iskreno zahvalim vsem članom in članicam zgoraj navedenih društev za njihovo naklonjenost upaje, da bodo še vsa druga društva čim prej prispevala vsako po svojih močeh v sklad za izdajo te potrebne in koristne knjige.

Mrs. Agnes Novak,
2506 N. Clark St. Chicago, Ill.

OROPAN PRI DELU.

Pred nekaj dnevi, sta dva bandita napadla 28-letnega Edvarda Kučnika, nameščena ga pri neki gasilni postaji v Joliet, Ill., in sta mu vzela hlače ter 54 dolarjev v gotovini.

"SLOVANOV" PIKNIK

Kot je bilo že poročano ter kakor je razvidno iz današnjega oglasa, priredi slov. pev. društvo "Slovan" svoj veliki piknik prihodnje nedelje 1. junija 1941 v znamenem Charles' Garden Parku, 6018 Metropolitan Ave., Ridgewood, Brooklyn, N. Y. Začetek ob 2. uri popoldne. Vstopnina 25 centov za osebo. To bo prvi piknik v letošnji sezoni v naši newyorški nasebini.

Dragi rojaki in rojakinje, pridite v obilnem številu, da se bomo malo skupno pozabavali zunaj v prosti naravi. Se razume, da bo veliko raznega razvedrila na tem pikniku, kakor tudi ne bo manjkalo lepega petja, ker članstvo "Slovana" ima pripravljenih nekaj zelo lepih pesmi nalašč za ta piknik. Za ples bo igrala izvrstna godba. Posebni odbor

"Slovana" pa bo poskrbel, da bo vsak udeleženec postrežen z okusnimi različnimi jedmi, v katerih so vključene tudi kranjske klobase s kislim zeljem, kakor bo tudi prav dobro preskrbljeno, kar se tiče razne kapljice.

Piknik se vrši ob vsakem vremenu, kot sem zadnjič poročal, ker nam v slučaju slabega vremena je na razpolago zelo velika in lepo okrašena dvorana s posebnim odrom za godbo.

Kličem vam vsem skupaj: Na veselo svidenje prihodnje nedelje na "Slovanovem" pikniku v Charles' Garden Parku. Nekaj vabilnih dopisnic je bilo razposilanih za ta piknik, kdor iste ne bo prejel, naj smatra ta dopis kot za vabilo.

S sobratiskim pozdravom,
Anthony Svet.

SLAMNIK

Priznati moram, da so mi ob priliki J. Kozarjevega vezovanja Lacijanove šivalke prihranile veliko truda in skrbi, ker so me povabile, da naj pridem po slamnik naravnost v Lacijanovo tovarno, češ, tam bo vsaj dobil nekaj svežega in pristnega in lepega.

Z veseljem sem se odzval takemu povabilu, ne že toliko zaradi slamnika pač pa, da zopet enkrat zaidem v večjo družbo slovenskih deklet in pa da si ogledam prostore slovenskega podjetnika Mr. Charlesa Lacjana.

Ko se preteklo soboto okoli 3. uri popoldne pojavim v pisarni Mr. Lacjana, me takoj popelje v tovarniške prostore, kjer mi je najprvo pokazal na uho znano bučenje sušalnih strojev. V istem trenutku sem tudi najprvo zagledal mojo dolgoletno znanco Smetovo Mary. Videl sem jo, kako je zamahnila z roko proti meni in sem tudi slišal, kaj ji je uslo skozi zobe, kar bova pa že pri priliki obračunala pri kozarec kake dobre pijače.

Ker so mi bili pred leti dobro znani zamazani židovski prostori, ki so bili bolj podobni smetišču, kakor pa tovarni, in kjer so si nam ljudje služili kruh in dosti se jih je pa tudi prikovalo do groba, so me naravnost osupnili prostori Mr. Lacjana.

Lep, stiroglasti prostor, higienično popleskan, s številnimi okni, da šivalkam in drugim delavcem ni potreba kvartirni odi pri električni razsvetljavi po dnevi in pa zadosti prostora, da se šestdeset Lacijanovih uslužbencev ni potreba dremati v njem.

Videl sem na prvi pogled, da je Mr. Lacjan človek, ki ljubi sistem in si ga zna tudi ustvariti. Najlepše pri njem pa je, khr njegove njegovi delavci najbrže sami ne opazijo, da držijo svoje prostore stoprocentno higienično v korist njih zdravja.

Zato se ne čudim, da se pri vsaki priliki vsak njegov uslužbenec tako pohvalno izraža o njem.

Medtem, ko mi je Charlie pripravil izbrani slamnik in ga dal pretrinitati lepi blondini, ki sem pozdravil šivalke. Rad bi se bil pri vsaki posebej ustavit, katere osebo poznam, katere pa bolj površno, ali pa sploh ne, bi se bil pa jako rad spoznal z njimi. Ker sem pa

videl tako ozoren delavki red, ki je prav po moji volji, me je obšel tak respekt, da se vas nisem upal motiti pri vaši umetnosti in interesu do dela.

Zato se zahvalim za vsak prijazen nasvet, ki nisem nobenega zgrešil in ga tudi ne bom pozabil.

Ker mi je pa bil slamnik podarjen, bi se bil rad dekletom tevanžiral z napitino, katere sem imel tudi pripravljeno od Mr. Hudeta, ki se vam tudi čuti dolžan, kar mi je pa bilo to odsvetovano, češ: "Saj homo napravili kak šop party, in ako že hočeš slamnik zmočiti, ga lahko zmoeš takrat..."

Ideja mi je possem ugajala in zato se že sedaj sam povajam med vas, samo da bo katera deklet tako prijazna, da me bo opozorila na to.

Takoj drugi dan, to je preteklo nedeljo, sem bil s tem slamnikom v družbi neke jako izveščane šivalke slamnikov. Najprvo, kar je pronašla je bilo, da je prevelik, da mi sedi preveč na ušesih. Mogoče je res tako gospodična! Vedite pa, da jaz sem praktičen človek, izbral sem si slamnik, da mi bo vsaj v spajkih dneh pokrtil debelost za ušesi.

Srečen bi pa bil, da imam jaz s prevelikim slamnikom vsaj polovico toliko privlačnosti, kakor jo ima ota z njenim slamnikom, ako je tisti klopetec, ki ga ima na glavi, vreden tega imena.

Po bolj natankiti preiskavi je tudi dognala, da je sešit na zig-zag masino, s prav kratkimi sešitki in pa da je take kite jako sitno sivati, ker jih masina ne vleče.

Po taki njeni izjavi sem bil kar malo potolažen. Zadovoljen sem bil, ker v tej izjavi sem čutil, da je ženska dala priznanje drugi ženski, za v resnici izvrstno delo.

Na vse zadnje, sem pa jako zadovoljen, da sem prišel do slamnika, ki ga je sešila Slovenka v slovenskem podjetju. Zatorej hvala vam še enkrat!

Kojake prosimo, ko pošljete za naročnino, da se poslužitejo UNITED STATES CANADIAN POSTAL MONEY ORDER, ako je vam le priročno

IMATE ŽE TA PRIROČNI ATLAS?

V teh kritičnih dneh je vsakemu čitatelju dnevnih vestí potreben ta priročni ATLAS, ki ga pošljemo našim naročnikom po najnižji ceni. — Naročite ga še danes!

Velikost 9 1/2 x 14 1/2 inčev
42 velikih strani;
32 barvnih zemljevidov tujih držav in 9 zemljevidov Zdr. držav in svetovnih vodnih dr. zav.
45 svetovnih slik popolnoma osnanih;
Zanimivi svetovni dogodki.
Najnovejši zemljevid kake cel svet in tudi:
RAZDELITEV POLJSKE MEJE, NEMČILO IN RUSILO, ITALJANSKO OSVOJITEV ALBANIE, PRIKLJUČITEV ČEHOSLOVAŠKE K NEMČIJ, NOVA FINSKO-RUSKA MEJA.

Cena 35 centov
Pošljite svoto v znakih po 3 oz. po 2 centa.

Posebnost:

HARRISONOV ZEMLJEVID, KI SAM SEBE POPRAVLJA KUPON, ki ga dobite s atlasom in ko ga izpolnite in pošljete t. izdajatelju zemljevidov, vam daje pravico, da dobite dodatne zemljevide s novimi mejami rojstvališč in držav, kakor bodo premešene po sedanjih vojni.

Naročite Atlas pri:
"GLAS NARODA"
216 WEST 18th STREET
NEW YORK, N. Y.

KAKO SO PRIHAJALI LAHI.

Kako so laski vojaki prihajali v slovenske kraje, bi prav gotovo vsakdo rad vedel, toda taka poročila je težko dobiti. Zlasti oni, ki prihajajo blizu meje, so v skrbi za svoje, ker navadno obinejno prebivalstvo oblači preselijo. Najbrže prvo poročilo je o tem prejela Mrs. Angela Volk v Chicago, Ill., ki nam je sporočila, da je doma blizu Postojne in je od svojih ljudi prejela po zračni pošti poslano pismo, ki je bilo pisano velikonočni ponedeljek, tedaj 8 dni za tem, ko je nemška armada vpadla v Jugoslavijo. Del tega pisma se glasi: "Kako se je tukaj zgodilo, gotovo že veš. Nas niso selili. Ostali smo vsi doma. Da smo le to vihrno srečno prestali. Kakšna bo prihodnja in kdaj sploh bo, pa še ne vemo. Zeleni bi si jo kmalu, ker to ni mir, če človek živi v večnem strahu. — Oh, naši so le grobovi!"

"Prazniki bodo letos minili brez priruhov in potic. Vse bi se lahko naredilo, če bi bili skromni, pa bili smo že pod tistim vtisom, da bomo tudi mi morali bežati. Upajmo pa, da bo drugo leto bolj vesela Velika noč."

"Mogoče bodo kmalu uredili, da bomo mi lahko 'tja gori' kaj pogledat in da bodo naši po tolikih letih tudi lahko smeli domov..."

SLOVENSKE PRIREDITVE

Slovensko Pevsko Društvo "SLOVAN"

Vas in Vaše prav prijazno vabi

na svoj veliki PIKNIK

ki se vrši prihodnje

NEDELJO, DNE 1. JUNJA, 1941

Začetek ob 2. uri popoldne

v CHARLES' GARDEN PARKU

60-18 METROPOLITAN AVE., RIDGEWOOD, L. I.

Izvrstna godba za ples... Petje... Dobitki

Okusne jestvine... Izborna pijača

Vstopnina 25c za osebo.

Za obilen poset se priporoča—

"Slovan"

PRVO POVOJNO PISMO IZ BELE KRAJINE.

Danes, ko to pišem, sem prejel pismo iz domovine, pisano dne 3. maja. Omot je opremljen z jugoslovanskimi znamkami. Poslano je po zračni pošti.

Nisem se dosti čudil, ko sem zagledal pisavo od moje "ta s tare." Toliko bolj debelo sem pogledal, ko sem videl sinovo pisavo. Pravi, da je že dva tedna, odkar je doma. "Prišel sem čisto zdrav iz vojne," mi piše. Ni mi pa omenil, v katerih krajih se je v času vojne vihr nahačal. Tudi mi ni za nobenega sosedu ali prijatelja besedice črhnil, ako so še kje pri življenju.

Gori sem rekel, da sem debelo pogledal, ko sem opazil sinovo pisavo. To pa zaradi tega, ker sem bral, da so večina naši fantje bili poslani doli v Srbijo in v Makedonijo. Pa kot je iz vojnih poročil razvidno, so se najhujše bitke bile v omenjenih pokrajinah.

No, za enega že vemo, da je zdrave pete, odnesel, dočim upam, da bomo za druge v kratkem času kaj izvohal.

Res, streha orehova, skoraj bi bil nekaj pozabil omeniti. Tudi pri nas v South Side imamo nekaj zauber-slovenskih fantov. Za sedaj pa prekosi vse moj prijatelj Tone Šprohariev. Bil je pred par dnevi na zdravniškem pregledu glede vojašine in dobil je karto 1-A. Moje čestitke, Tone!

Vsem naročnikom in osebjem "Glasa Naroda" pozdrav od Nick Skube, Pittsburgh, Pa.

VABILO

Plesno Veselico

ki jo priredi naše Društvo št. 301 SNPJ.

v COMMUNITY HALL

v James City, Pa.

v soboto zvečer :: ::

dne 31. M A J A, 1941

Igral bo Frank Malovec in njegov Trio.

Uljudno ste vabljeni od blizu in daleč, da posetite našo veselico, ker čisti dobiček gre v društveno blagajno.

John Bizjak.

RIBOLOV

na globokem morju

PIONEER II.

Zapusti

CANARSIE CITY DOCK

BROOKLYN

V S A K D A N

OB 7.15 ZUTRAJ

Kapitan Jack Weidner

VOJAK JE SKOČIL

V JEZERO.

V Manistique, Mich., je pred dnevi skočil v jezero vojak št. Bobić z ladje, ki ga je peljala v vojaško taborišče v Battle Creek, Mich. Vračal se je z dopusta. Vzrok samomora je menda silno domotožje. Tripla se niso našli.

40-LETNO PREISKUŠNJO

IMA

AMERIŠKA BRATSKA ZVEZA

:: AMERICAN FRATERNAL UNION ::

ELY, MINNESOTA

KI IMA

22,000 članov in dva miliona

in pol dolarjev premoženja.

Organizacija je zanesljiva, nepristranska in zelo priporočljiva zavarovalnica. Zavarujte sebe in svoje otroke pri Ameriški Bratski Zvezi, ki vam nudi poljubno zavarovanje proti boleznim, nesrečam in smrti.

Ako je društvo A.B.Z. v vaši nasebini, vprašajte krajevnega tajnika za pojasnila, če ne, pišite na glavni urad, Ely, Minnesota.

Lepa knjiga je kulturna postavka; odprimo ji vrata v naše domove, odprimo ji srce... (Finke)

ŽIVI VIRI

Spisal IVAN MATIČIČ

Knjiga je svojevrsen pojav v slovenski književnosti, kajti v nji je v trinaestih dolgih poglavjih opisanih trinajst rodov slovenskega naroda od davnih početkov v starem slovstvu do današnjega dne. Knjiga je verno zrcalo našega življenja in trpljenja, in kdor jo prebere bo vedel o Slovencih več kot mu more nuditi katerokoli naše zgodovinsko delo.

13 POGAVLJ — 413 STRANI
V PLATNU VEZANO

Cena \$2. Poštnina plačana

Avtor knjige je IVAN MATIČIČ, ki je spisal splošno znano knjigo — NA KRVAVIH POLJANAH

KNJIGARNA "Glas Naroda"

216 WEST 18th STREET NEW YORK, N. Y.

Obiščite Slovenske Prireditve! VAŠA NAVZOČNOST PRIPOMORE NE SAMO K FINANČNEMU, PAC PA TUDI K DRUŽBENEMU USPEHU. DRUŠTVA POTREBU JEJO SODELOVANJA NE SAMO SVOJH ČLANOV, TEMVEČ SPLOŠNE SLOVENSKE JAVNOSTI.

GOSPOD iz KONOPIŠTA

Napisal: I. WINDER.

13

Nadvojvoda je bil srečen, ker mu ni bilo treba biti samemu z umirajočo, groza ga je bilo počasnega umiranja, temno grozečih, nerazumljivih, skrivnostnih besed umirajočih. Reka mu je:

"Odpoveš se prestolu, kadar pride do tega, kaj ne, da ne boš nasprotno svojim sinovom, ali mi obljubiš?"

Obljubil je.

"Prisegel!" je rekla.

Prisegel je. Mislil je, da se ji blede; toda njena misel je bila do poslednjega trenutka jasna in njena volja močna.

Umrli je dne 4. maja 1871, v svojem devetindvajsetem letu, leba kakor lepa prikazen z onega sveta.

Strah.

Nadvojvoda Karel Ludvik se je oddahnil. Dolgo časa je bil živel v oolaku boleznih in žalosti, v strahu pred bližnostjo, ki jo je bil odkril v bolnišničnih očeh. Vedel je, da ni bila blazna; a nerazumljivost njene ledene brezčutnosti in njenega bolečega pohlepa je bila hujša od blaznosti. Zdaj je bil rešen.

Se mesece in nacice po njeni smrti ga je bilo groza strupenega diha boleznih, skeletnih pogledov nesrečnice, ki ga je strašila v sanjah. Občutljiv ni bil, imel je močne živce, njegovi hlaenokrvni znanjci ga je varoval prehrane razdraženosti; a to počasno umiranje je trajalo le predolgo. Vse v njem je krcalo po čistem, zdravem zraku. Zdaj mu je bilo na voljo, da se vrne v svoj ljubljani Gradec, ali to mesto mu je bilo zagrenjeno. Nekakšen stud ga je gnjal, da se je ogibal vseh sob, vseh hiš in vseh krajev, ki so ga sponžinjali Marije Anunciate. Bogat ni bil; vendar si je dal ob znožju Raxa, pri Reichenu, sezidati grad Wartholz. Tu je hotel poslej živeti, zakaj tu ni bilo spominov na ranjko.

Toda otroci — otroci so ga zmerom in povsod sponžinjali ranjke. Podobni ji niso bili, a podedovali so bili njeno boleznost, nežnost njenega telesa. Zdravnik je sicer trdil, da niso bolni na piščalih, toda pri vsaki priliki je poudarjal, da je treba otroke jelične matere posebno skrbno varovati boleznih. Nadvojvoda je bil preprosti človek in ni maral problemov. Premišljeval je, kako bi boguščeno in vestno rešil vprašanje svoje očetovske dolžnosti. Čez nekaj dni je našel rešitev, ki mu je pomirila vest. Namenil se je, da bo vsako jutro molil za zdrave otroke. To je bilo najvažnejše. Vrh tega je hotel živeti z njimi na kmetih, na dobrem zraku. Izbral je krave, ki naj jih molžejo na otroke. Božja pomoč, dober zrak in dobro mleko: če to ne pomaga, tedaj ni pomoči.

Nadvojvoda je rad živel na deželi. Rad se je pogovarjal z ljudmi, lovcem in pazniki, bil je ljudomil iz najnotranjše reče potrebe. Jutro v gozdu, uspešen lov, steklenka rdečega vina pri oddihu, vse to je bilo boljše od slave in boljše od ljubozni žensk. Rad je hodil s starejšima dečkoma po polju in juna razlaval:

"Glejte, otroka, vsemu temu daje ljubi Bog, da raste, glejta, kako lepo kaže pšenica. In kmetje, ki nas tako pobožno pozdravljajo in tako prijazno gledajo, nas imajo vsi radi, vsi so dobri ljudje. Narava je krasna in ljudje so dobri, bodita torej invalezna ljubemu Bogu in glejta, da postaneta prav dobra človeka."

Že po nekaj tednih sta otroka opazila, da se jima kmetje niso več nasmiali. Osemletni Franc Ferdinand je opazil prej kakor oče in prej kakor šestletni Oton, ki je na izprehodih razposajeno poskakoval okrog očeta in resnoba starijšega brata. Kmetje so go popihali, kadar so zagledali očeta. Če se niso mogli za časa izmuzniti, so ga spoštljivo pozdravili, a vselej so se hitro spet sklonili k svojemu poljskemu delu in se naredili gluhe. Oče ni grajal tega čudnega vedenja kmetov, ampak ga je pojasnjeval:

"Pridno morajo delati, ne gdi se jim tako dobro, kakor vama."

Franc Ferdinand je tudi opazil, da oče v svoji delovni sobi ni bil tako prijeten za ljudi kakor zunaj pod milim nebom. Kadar je upravitelj ali kak višji gozdar poročal nadvojvodi Karlu Ludviku, je čutil deček, bister opazovalec, v zraku kar razburljivo napetost. Oče je prebiral papirje, ki so mu jih podajali, ter odgovarjal uradnikom, ki so skoraj zmerom srčuno stali pred njim:

"Se ne dovolj. Treba je varčevati."

Očetov glas je bil pri tem miren, brez razburjenosti. Vendar je Franc Ferdinand na obrazih čakajočih mož pogosto čutil odsev ogorčenja, ki so ga le s težavo krotili.

"Vasa cesarska visokost naj ne zameri, to so ubogi ljudje, ki poboto kvečjemu, kako betreče drv," je nekoč rekel višji gozdar, ki je podajal poročilo.

"Zal mi je, toda okraši se ne dam," je odvrnil nadvojvoda. "Za vsako polence ste mi odgovorni, zapomnite si."

Višji gozdar je nejevoljno trenil z roko, a se je hitro obrzgal in ponizno dejal:

"Kazmen, ce-sarska visokost."

"Tako je treba ravhati," je rekel nadvojvoda osemletnemu sinu, ko je višji gozdar odšel. "Zamerom bistro paziti, drugače ti kradajo spredaj in zadaj. Saj so čisto spočeni ljudje, ali zapomni si, Franci: zaupati ne sme človek nobenemu. In sploh se ne sme človek na nikogar zanesti, najmanj pa na enega samga, to je še važnejše. Zapomni si to že zdaj, to je zlato pravilo za življenje."

"Aha, tako je to," si je misli osemletni deček. "Ljudje so lažnivi in zavratni. Kadar stojijo pred nami, se drže prijazno da nikoli tega; če jim pa ne gledaš na prste, nas goljufajo in nam ne želijo nič dobrega. To je treba vedeti!"

"Ali človek tudi Degenfeldu ne sme zaupati?" je vprašal. "Grof Degenfeld je kavalir," je odvrnil oče. "Gospodje E. višji vzgajajo, so sami kavalirji. Samo vobče menim, da se človek ne sme zanašati na ljudi. Pozneje namreč. Zdaj se ti ne treba brigati za to; v tvoji okoliščini so samji izbrani kavalirji, ki jih moraš ubogati."

[Nadaljevanje prihodnjik]

VELIKO OPUSTOŠENJE PO POZARU V MASSACHUSETTS

Pogled iz zraka na mesto Brant Rock blizu obrežja države Massachusetts, kjer se je v bližini mesta vnela trava in se je požar razširil tudi v mesto.

PRIČA AVTOMOBILSKE NEZGODE ZAHTEVA ODSKODNINO.

Na križišču neke newyorške ulice sta nedavno trčila dva avtomobila. Imela sta srečo v nesreči: vozili sta se nekaj poškodovali, toda človeških žrtev ni bilo in potem ko so se potniki med seboj predstavili, ter se vljudo zahvalili za srečno naključje, ki jih je obvarovalo hujšega, sta hotela avtomobila oddirjati vsak v svojo smer.

Prav tedaj pa se je v zadevo vmešal službojoči stražnik. Zabeležil si je intena lastnik obeh avtomobilov, imena vozačev in ostalih pri dogodi. Čemu? Bosta vprašali. Med očividci karambola je bila tudi 49-letna učiteljica Luiza Haigsova. To je trčenje tako razburilo, da je dobila živčni napad. Odpeljali so jo v bolnišnico, kjer je za silo okrevala, ampak odkar je bila priča avtomobilske nezgode, pravi, da nima več notranjega miru. Vedno jo zasledujejo neke prikazni ter ji krhajo zdravje. Če se si ne upa več prečkati, ker se boji, da ne bo povožena. Vseko najmanjše razburjenje jo vrže v omedlevice.

Oblasti so uvedle natančno preiskavo, ki je ugotovila, da sta zakrivila nezgodo oboje vozača v enaki meri. In proti obeh vozačema je vložila učiteljica Haigsova tožbo, ter zahtevala od obeh 10.000 dolarjev odškodnine za pokvarjene živce. Sodišče je stvar preudiral ter ji priznalo pravico do polovice zahtevane vsote.

V OGNJENISKEM ŽRELU.

Kakor poroča agencija Tas sta se dva ruska učenjaka spuстила v žrelo vulkana Biljuka na Kamčatki. Bila sta to geolog Popov in kemik Ivanov. Stene vulkana, katerega sta Popov in Ivanov obiskala med tem, ko je ognjenik bruhal, so se jima zdele kakor prevlečene z emajlom. Eksplozije so se pohajkale v presledku dveh sekund. Iz glavnega žrela so ves čas letele majhne bombe in košči razžarjenega kamena, ki se je dvigalo iz domnevne globine 2000 m, medtem ko se je žareča lava razlivala na vse strani.

Geolog Popov in njegov pomočnik kemik Ivanov sta v začetku postavila svojo opazovalnico kakšne 3 km daleč od ognjeniškega žrela. Zentlja se je ves čas tresla. Temperatura lave je znašala 870 stopinj vročine. V ča-u ko sta učenjaka pronicala te pojave, sta imela na nogah obutev iz azbesta. Sta sta sredi lave ter jemala vzorce plinov, ki jih bodo podrobno proučili še v laboratoriju. Lava je tudi Popova in Ivanova odnesla dva kilometra daleč, vendar se je to zgodilo brez škode za njuno zdravje ter ju tudi ni oviralo v opazovanju.

MOŽ, KI OŽIVLJA MRTVA PASJA SRCA.

V Madridu se zdaj mudi dr. Alex Carrel, pisec znane knjige "Človek-neznanka". Nekoli je imenoval Carrela "čarovnika med kirurji." Ta mož, po rodu Francoz, ki živi že dolgo let v Ameriki, in ki se je zdaj pripeljal v Egiptop, si je zastavil na ogo, da natančno prouči posledice nezadostne prehrane na narode evropske celine. Prva etapa na njegovem potovanju je Španija. Tam bo Carrel ostal nekaj časa, potem pojde v Francijo, kjer bo nadaljeval svoja opazovanja.

Širši javnosti je ime dr. Carrel bolj znano po njegovih slovitih kirurških eksperimentih, kakor po njegovih znanstvenih podprtih teotijah. Operacije dr. Carrela so postale slavne p osebo takrat, ko je mož odzvel nekemu psu obisti, jih preiskal ter jih zopet postavil na prejšnje mesto. Poskusi s presajanjem ušes, žlez in drugih organov so stalno predmet Carrelovega študija. Na Rockefellerjevem zavodu, kjer ima Carrel na razpolago posebno kliniko, imajo dva psa. Dr. Carrel je pred časom vsakemu izmed njiju izmenjal po eno nogo. Toda največji sloves je dosegel nedvomno z oživiljenjem pasjega srca, ki se je nahajalo že več mesecev v konzerviranem stanju.

Dr. Carrel je tudi strokovnjak za vprašanja prehrane. Dokazal je, da se z racionalno prehrano lahko obnovi rasa. Postavil je trditve, da prehrana lahko vpliva na rast človeka, ki se lahko brez nadaljnje potegne za najmanj pet centimetrov.

Pokazal je predvsem moderni kirurgiji nava pota, katerih končni cilji so nedogledni za današnji red, ki misli rajši na vse kaj drugega, kakor na na požlahtitev srca in uma.

"ODPRTA NOC IN DAN SO GROBA VRATA..."

V Bridgeport, O., je zadnje dni umrla Mrs. Mary Perko, katera je zapustila moža, tri sinove in tri hčere, v Clevelandu pa sina in cmoženo hčer.

V Chicago, Ill., je pred nedavnim umrla Mrs. Ana Šuklje, ki je prišla pred nedavnim v Chicago, iz Joliet, Ill. Pokojnica je bila rojena v Lokvici pri Metliki v Beli Krajini pred 83 leti. V Ameriki je bivala 50 let in zapuša sina.

Dne 7. maja je v Joliet, Ill., umrla Mrs. Katarina Šraj, ki zapuša zalujočega moža, sina in brata.

Po dolgi in mučni bolezni je v Joliet, Ill., umrl Miha Starešnič, star 65 let in rojen v Krasincu pri Podzemlju v Beli Krajini. V Ameriki je živel 40 let in zapuša brata. Žena z 2 otrokoma ga je zapustila pred 20 leti.

V Clevelandu, O., je v Deaconess bolnišnici umrl Frank Mesnar, star 60 let. Doma je bil iz Sobanje vasi, fara Hrčica, odkoder je prišel v Cleveland pred 32 leti. Zapuša dva brata, Rudolfa in Johna, v starem kraju pa brata Jožeta in sestro Marijo.

Pred nedavnim je umrl v Joliet, Ill., rojak Jož Božič, bivši gostilničar, star 65 let, ki zapuša ženo in več drugih sorodnikov.

V Janesville, Wis., je dne 16. maja naglo umrl George Sterk, star 60 let in doma menda od Starega trga pri Poljanah v Beli Krajini. Zapuša ženo, sedem sinov in dve hčeri.

Dne 18. maja so v St. Louisu, Mo., našli pred neko cerkvijo 22-letno Virginijo Lesar, zabodeno do smrti. Policija je najprvo prejela njenega moža J. E. Lesarja, ki se je bil nekaj spriz z njo, toda kaj je doglala, se ni znalo.

V Elison, Kans., je po eno leto trajajoči bolezni umrl Pelegrin Burgar. Star je bil 54 let in rojen v Krasnji pri Kamniku na Gorenjskem. Tu zapuša ženo, tri sinove, hčer,

brata Ignaca, drugega brata Toneta pa v Chicago, Ill.

V Pueblo, Colo., je pred dnevi umrla Mrs. Mary Judnich, rojena Koenig, stara na celjenka, ki je bivala v Pueblo zadnjih 35 let. Pokojna je bila vesele narave in prijazna. Krstna botra je bila mnogim novorojenecem in v mladih letih tudi številnim bitmanska botra. Doma je bila iz vasi Vlsnje, fara Ambros na Dolenskem.

V Rock Springs, Wyo., je 15. maja umrl Andrej Peternel, v starosti 72 let in doma iz Poljske doline na Gorenjskem. V Ameriko je prišel pred 44 leti in zapuša ženo, pet sinov, hčer, brata in dve sestre. Podlegel je raku v želodcu.

V Henryetta Okla., je pred dnevi umrl Matevž Bister, star 69 let in rojen v Felkenu na Koroškem. Zapuša ženo in tri hčere.

V Johnstown, Pa., je bil dne 20. maja ubit pri delu v rovu Jožef Zakšek, star 48 let in rojen v Kalisevu pri Rajhenbercu na Spodnjem Štajerskem. V Ameriki je bival 30 let in za-

RAZPRODAJA SLOVENSKIH KNJIG po zmerni ceni

Po 50c zvezek

Andersonove pripovedke za slovensko mladino
Bele noči mali junak. (Dostojevski)
Božji mejniki (Ivan Fregelj)
Filozofska zgodba (Alois Jirasek)
Gompa in Komuranski (Jul. Zeyer)
Gospod Fridolin Zetna in njegova družina (Fr. Milčinski)
Kazan, volčji pes (J. O. Curwood)
Kaj se je Makaru sanjalo (V. Korolenko)
Na različnih potih (Frane Frisch)
Peter Pavel Clavar (Dr. I. Fregelj)
Pravica kladi (Vladimir Levstik)
Sveta noč (Rudolf Vrabl)
Silka Doriano Gray (Oscar Wilde)
Verno duše v vicah (Prosper Mirime)
Zapiski iz mrtvega doma (A. M. Dostojevski)

Po 70c zvezek

Do Ohrida in Bitolla (Ivan Metik)

Po 75c zvezek

Belfegor (Artur Berneda)
Oustran pragozda (James Oliver Curwood)
Po strani klobuk (Damir Feigel)
Romantično duše (Ivan Cankar)
Seriant Diavolo (Marcel Priollet)
Želena cesta (Zane Grey)
Zlati Panter (Stenhar Glück)
Guar v oblakih (Donald Keyhoe)
Gospodarski sveta (Kari Fider)
Hektorjev Med (Rene La Bruyere)
Kdaj Meža (O. K. Frich)

Po \$1 zvezek

Ugrabljeni milijoni (E. G. Seliger)
Veridica (Pater Kajetan)
Sivko (E. S. Thompson)
Kudarska balada (Marija Majerjeva)
Prigodbe čebelice Maje (Waldemar Bonsels)
Pingvinski otok (Anatole France)
Pisane zgodbe (Janko Kac)
Iz življenja za življenje (Ivan Zupan)

Po \$1.25 zvezek

Zadnji Mohikanec (J. F. Cooper)
Skrivnostni studenec (Pavel Koller)

Po \$1.50 zvezek

Zlota in kazen (F. M. Dostojevski)
Tigrovi zobje (Maurice Lablane)
Krstni Dimac (Jack London)
Misterija (Gustave le Rouge)
Lucifer (Jean de La Hire)
Izpod Galice (Slavko Savinsek)

Po \$2 zvezek

Prešeren (Franc Kladic)

Po \$2.50 zvezek

Višnjeva repalica (Vl. Levstik)

Naročite pri:
KNJIGARNA SLOVENIC PUBLISHING CO.
216 West 18th Street,
New York, N. Y.

V JUGOSLAVIJO ni več mogoče pošiljati denarja. Ta odredba pa bo samo začasno v veljavi. Še vedno pa je mogoče pošiljati denar v Italijo.

DARILNE POSILJATVE v ITALIJO

V LIRAH:			
50 LIR	\$ 2.55	500 LIR	\$ 21.75
100 LIR	\$ 4.85	1000 LIR	\$ 43.00
200 LIR	\$ 9.20	2000 LIR	\$ 85.00
300 LIR	\$ 13.50		

ZARADI SEDANJEGA POLOŽAJA V EVROPI priporočamo, da se vse darilne posiljave pošljejo po CABLE ORDER. Na ta način je denar najhitreje in najvarneje.

\$1.—

Vse darilne posiljave v Evropi ni mogoče v Italijo nakazati denarja v DOLARJIH, temveč samo v LIRAH.

SLOVENIC PUBLISHING CO.
216 West 18th Street, New York